

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Omgevingsplannen en m.e.r.

Nieuwe aanpak voor m.e.r.

Kennissessie Commissie m.e.r., 29 mei 2018

Programma

- Welkom en kennismaking
- Omgevingswet en m.e.r., juridisch kader door Annemarie Wagenmakers
- Aan de slag met het omgevingsplan en m.e.r.
- Lessen uit de pilots m.e.r. en omgevingswet door Roel Meeuwssen
- Ervaringen uit de gemeentelijke praktijk door Alfons Finkers, gemeente Den Haag
- Vragen, discussie en conclusies van de middag
- Afsluiting en borrel

Inleiding pilots m.e.r. Omgevingswet

- In opdracht van het ministerie BZK (voorheen IenM)
- Omgevingsplannen en omgevingsvisies veranderen onder de Omgevingswet
- M.e.r.-wetgeving verandert niet
- Wat verandert mogelijk wel?
 - werkwijze Commissie m.e.r.
 - inhoud advies en toetsing
 - opstellen van het MER
 - relatie m.e.r., omgevingsvisie en omgevingsplan

M.e.r. in de Omgevingswet

- Afgelopen decennia milieubegrip verruimd
- In gewijzigde M.e.r.-richtlijn expliciet aandacht voor mens en klimaat
- Omgevingswet: OER i.p.v. MER?
- Per saldo weinig aandacht voor m.e.r., wel voor vermindering onderzoekslasten

M.e.r. in Omgevingswet wettelijk kader

Afdeling 16.4 Omgevingswet en Hoofdstuk 9 Omgevingsbesluit:

A. Plan-m.e.r.

B. Plan-m.e.r.-beoordeling

C. Project m.e.r.

D. Project-m.e.r.-beoordeling

A. Plan-m.e.r.-plicht in Omgevingswet

- Plan/programma is kaderstellend voor m.e.r.-(beoordelings)-plichtige besluiten
of:
Als een Passende beoordeling moet worden gemaakt op grond van de Wet natuurbescherming
- Geen limitatieve lijst van plannen meer
- Uitspraak HvJ EU Vlaamse windmolens, HvJ EU 27 oktober 2016, C-290/15

A. Plan-m.e.r. in Omgevingswet

- Inspraak en kennisgeving voornemen komen niet terug, wel raadpleging instanties
- Advies Commissie blijft verplicht bij plan-MER

B. Plan-m.e.r.-beoordeling in Omgevingswet

- Nu nog in toelichting Besluit m.e.r., straks in de wet:
 1. Voor kleine gebieden op lokaal niveau of kleine wijzigingen, alleen plan-m.e.r. als aanzienlijke milieugevolgen te verwachten zijn
Associazione Italia Nostra Onlus, HvJ EU 21 december 2016, C-444/15, ECLI:EU:C:2016:978
 2. Indien plan of programma kaderstellend is voor andere projecten (restcategorie)
- Motivering geen MER nodig in het besluit

C. Project m.e.r. in Omgevingswet

- C- en D-lijst zijn 'opgeschoond' en in elkaar geschoven
 - Drie kolommen in plaats van vier
- Procedure vergelijkbaar met huidige beperkte procedure
- MER moet redelijke alternatieven in beeld brengen, informatie uit eerdere MER'en kan gebruikt worden
- Verplichte evaluatie vervalt
Monitoringsvoorschriften kunnen in vergunningvoorwaarden worden opgenomen

D. Project-m.e.r.-beoordeling in Omgevingswet

- Onderscheid tussen vormvrije en formele m.e.r.-beoordeling vervalt
 - D-drempels vervallen
- Formele vereisten m.e.r.-beoordeling vervallen
 - Geen publicatie in Staatscourant

Crisis- en herstelwet

Vooruitlopend op Omgevingswet experimenteren met oa:

- Langere looptijd: 20 jaar i.p.v. 10 jaar
- Tijdelijk afwijken van normen
- Verbreding regels m.b.t. fysieke leefomgeving

Inhoud plan-MER in Omgevingswet

- Verlenging planhorizon van 10 jaar naar oneindig
- Integraal denken ipv sectoraal
- Flexibiliteit vs Zekerheid
- MER nog steeds maximale mogelijkheden

Inhoud plan-MER in Omgevingswet

- MER niet meer denken in functies, maar in proces van borgen kwaliteiten
- Maatwerk, onderzoek afstemmen op detailniveau van het plan
- Milieugebruiksruimte, bandbreedte
- Monitoring en evaluatie met maatregelen achter de hand

Pilots m.e.r. en omgevingswet

Omgevingsplannen

- De Binckhorst, Den Haag (afgerond)
- Haven-Stad, Amsterdam (afgerond, advies monitoring volgt nog)
- Buitengebied Boekel (afgerond)
- Kanaalzone Zeeuws-Vlaanderen, Terneuzen
- Buitengebied Rijssen-Holten
- Park 21, Haarlemmermeer
- Gebiedsontwikkeling Fokkemast en Regteheide, Goirle
- Buitengebied Boarnsterhim, Leeuwarden (nog niet gestart)

Omgevingsvisies

- Omgevingsvisie provincie Noord Brabant
- Omgevingsvisie Katwijk (afgerond)
- Omgevingsvisie provincie Friesland (start in mei)

Opgave/experimenten pilots

- Planhorizon, 20 jaar, onder de Omgevingswet onbeperkt
- Flexibele inzet, niet denken in bestemmingen en concrete activiteiten, maar in kwaliteiten en omgevingswaarden
- Integratie van beleid, verbreding van thema's in het MER
- Detailniveau van het onderzoek
- Monitoring, evaluatie en maatregelen achter de hand

Film M.e.r en omgevingswet

- <https://www.commissiemer.nl/themas/omgevingsplannen/stand-van-zaken>
- <https://www.commissiemer.nl/themas/omgevingsplannen/publicaties>

Aan de slag met m.e.r. en het omgevingsplan

- Werken in groepjes van 3-4 personen
- Vier stappen uit het m.e.r.-proces:
 - Korte introductie
 - Zelf aan de slag
 - Reflectie
- Vragen, discussie, inbreng voorbeelden uit de eigen praktijk

4 stappen in het m.e.r.-proces

1. Referentiesituatie, huidige situatie en autonome ontwikkeling
2. Alternatieven
3. Effectbeschrijving
4. Evaluatie m.e.r. en oplevertoets

Uitwerken met Binckhorst als voorbeeld

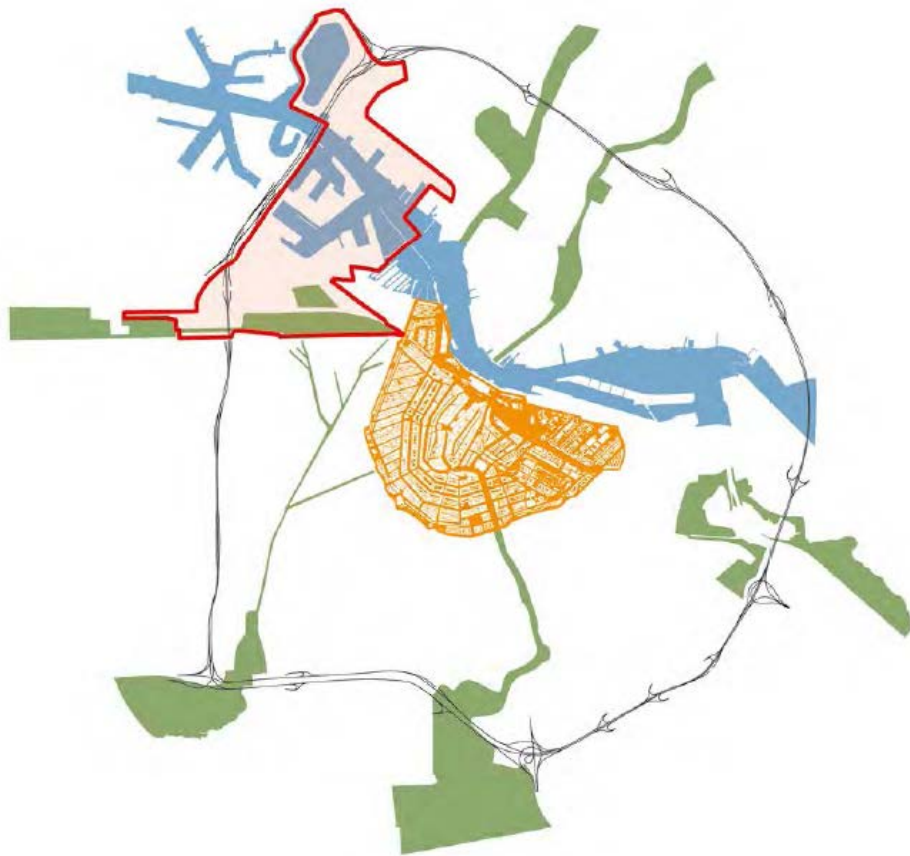

Eerste conclusies en inzichten

- Planhorizon en tussenreferentie 10 jaar
- Verbreden scope van het MER met integrale thema's
- Ambities vertalen in concrete doelstellingen en keuzes
- **Nieuwe werkwijze m.e.r.:**
 - foto van de leefomgeving
 - sturingsfilosofie, uitnodigingsplanologie en beleidsregels;
 - milieugebruiksruimte en 'van buiten naar binnen'
 - monitoring, evaluatie en maatregelen achter de hand

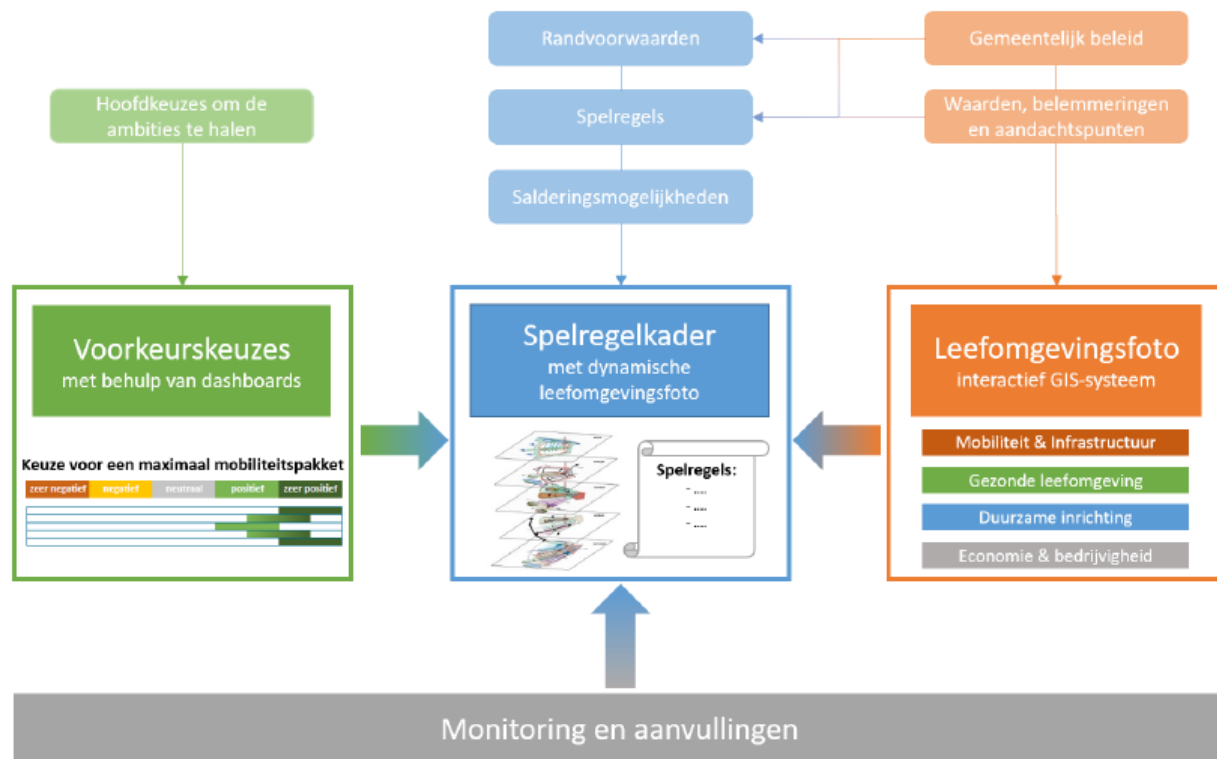
Amsterdam Haven-Stad

Opgave Haven-Stad

- Gebiedstransformatie
- Haven en industrie wordt wonen en werken
- Gefaseerde aanpak
- Hoge ambities
 - Mobiliteit
 - Duurzaamheid
 - Stedelijke kwaliteit
 - Economie

Amsterdam Haven-Stad

MER – Ontwikkelstrategie:

- Leefomgevingsfoto
- Voorkeurskeuzes
- Spelregelkader
- Dashboard
- Dynamisch monitoringssysteem

Amsterdam Haven-Stad

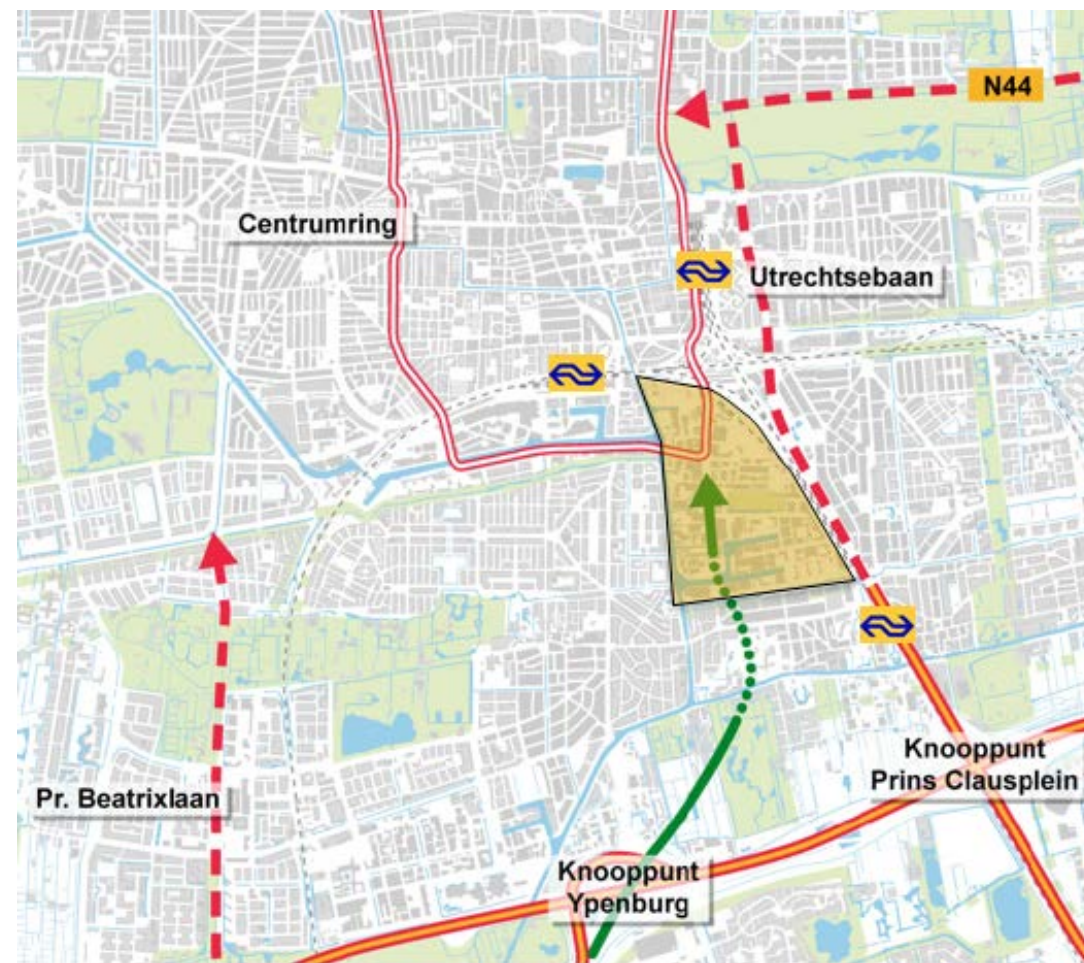
Hoofdkeuze 'Mobiliteitspakket'

Conclusies:

- Inzet verschillende instrumenten
- Bestuurlijke keuzes onderbouwd
- Monitoring volgt nog, met advies Commissie

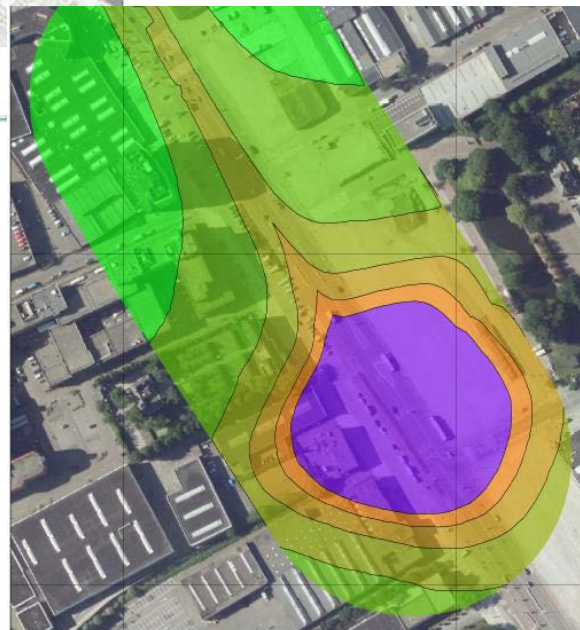
Binckhorst Den Haag

OER Binckhorst

Contouren geluid
bedrijven

Contouren luchtkwaliteit
tunnelmond

Opgave 5.000 woningen in
Binckhorst

Knelpunten geluid en lucht
Alternatieven:

- *Plankaart aanpassen*
- *Maatregelen treffen*
- **Borgen via planregels**
- Koppelen aan monitoring

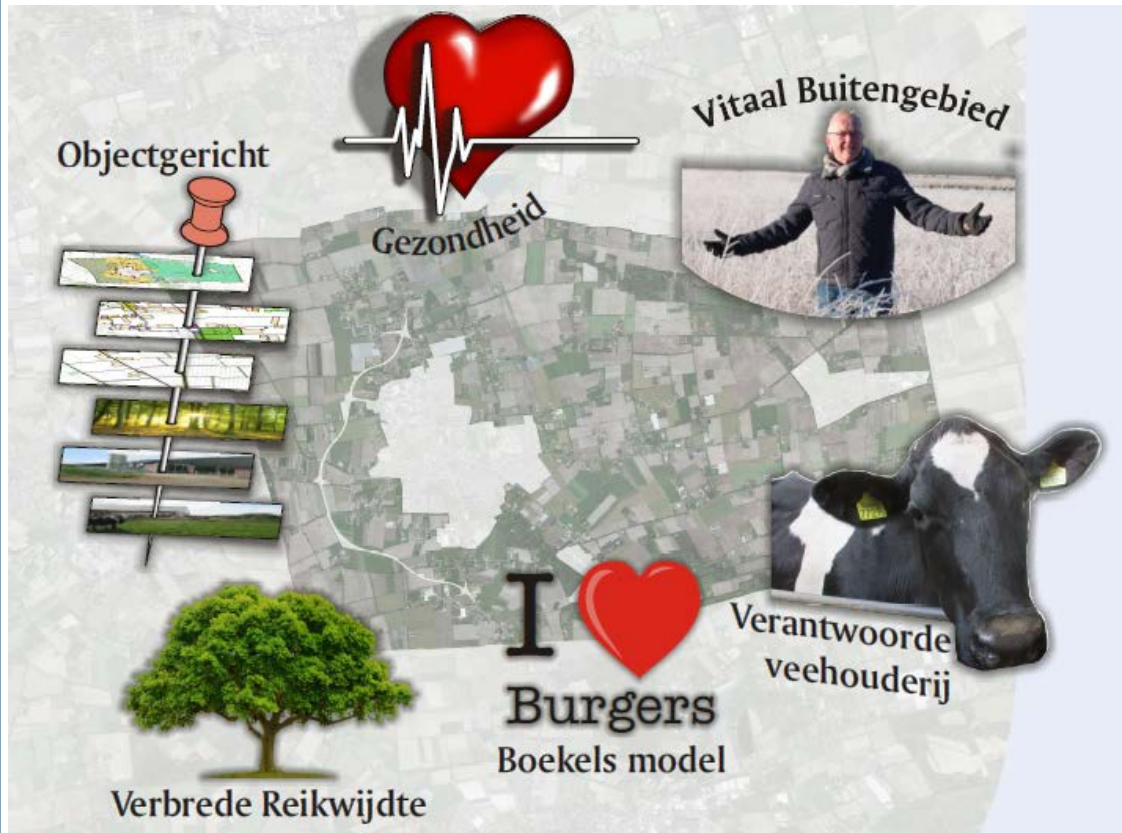
Binckhorst, Den Haag

Lessen Omgevingseffectrapport (OER):

- Bestaand beleid vertaald in groot aantal gedetailleerde regels (beleidsregels) = politieke keuze
- Instrumenten zijn flexibel, aanpassen regels
- Meer nadruk op monitoring, wordt nu ook gedragen door de gemeente
- Advies Commissie helpt bij cultuuromslag binnen de gemeente
- Maar ook binnen de Commissie, anders omgaan met gebiedsontwikkeling en onzekerheden

Buitengebied Boekel

Ambities Boekel

- Vitaal buitengebied
- Initiatieven eenvoudig en snel mogelijk maken
- Verantwoorde veehouderij
- Gezondheid

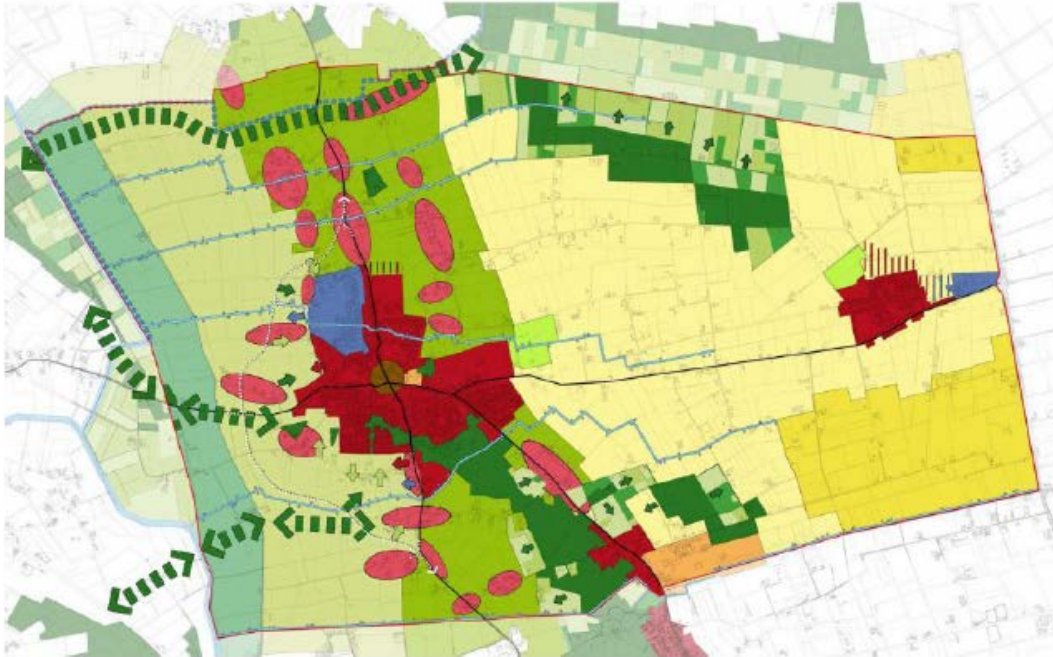
Buitengebied Boekel

Tussentijdse toets MER

- Traditioneel MER
- Groot gat met ambities en doelen
- Mate van sturing op kaders en streefwaarden en effecten daarvan niet bekeken
- Beoordelingskader 'plat'

Buitengebied Boekel

Toetsing MER

- TTS adviezen opgevolgd
- Invulling van ambities vitaal platteland en gezondheid
- Ingegaan op monitoring en evaluatie

Planhorizon

Omgevingswet:

- Plannen geen eindtermijn

Consequenties MER

- Onderzoek effecten vaak max. 10 jaar
- Doorkijk op basis van expert judgement
- Monitoring effecten
 - Evaluatie en tussentijds bijsturen

Voorbeelden

Omgevingsvisie Noord-Brabant

- Ambities 2050 met 2030 als tussenmoment

Binckhorst

- Omgevingsplan is raamwerk
- Gebiedsaanpak om de 5 jaar actualiseren

Flexibiliteit

Omgevingswet

- Flexibele plannen
- Inspelen op actualiteit
- Niet denken in functies, maar in doelen / waarden / kwaliteiten

Consequenties MER

- Van buiten naar binnen (gebiedskwaliteiten)
- Koppelen monitoring

Voorbeeld

Binckhorst

- Globale plankaart met planregels
- Gedetailleerde beleidsregels
- Beleidsregels kunnen later wijzigen

Conclusie:

Nu gedetailleerd in de toekomst

Flexibel (?)

Verbreiding van de scope

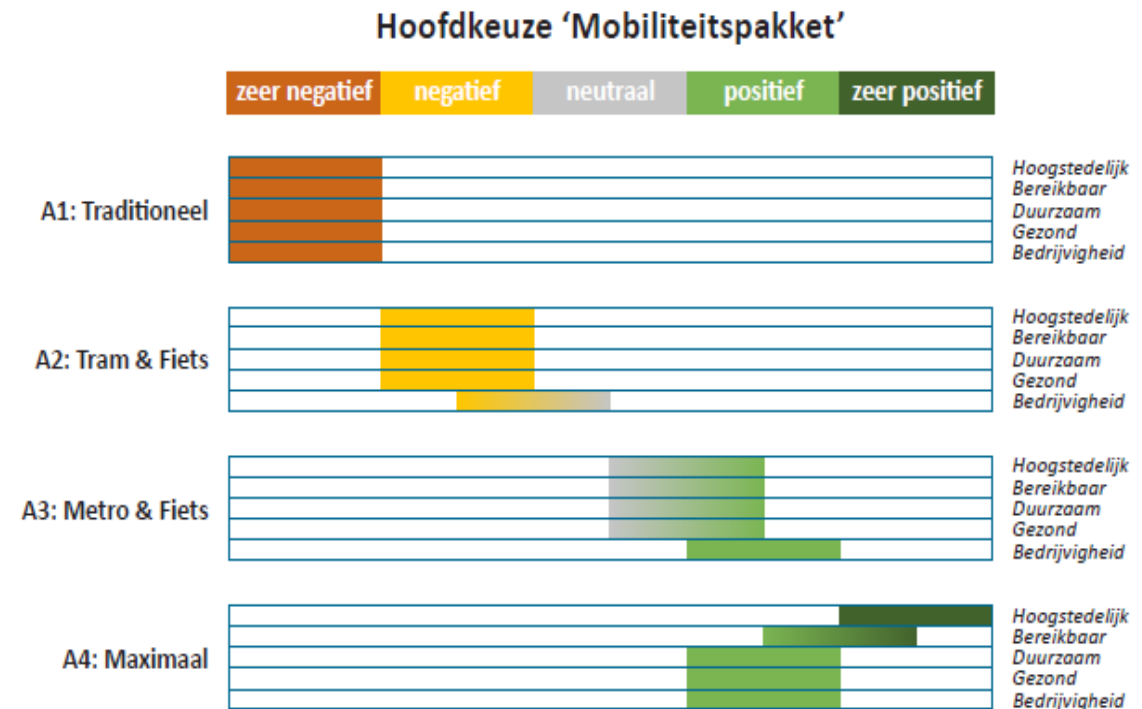
Omgevingswet

- Integratie van beleid
- Omgevingsplan en visie vervangen sectoraal beleid

Consequenties MER

Uitbreiden MER met 'nieuwe' onderwerpen als duurzaamheid, gezondheid, klimaatadaptatie, (participatie, inclusief wonen en circulair)

Voorbeeld Haven-Stad, Amsterdam

Detailniveau van het onderzoek

Omgevingswet

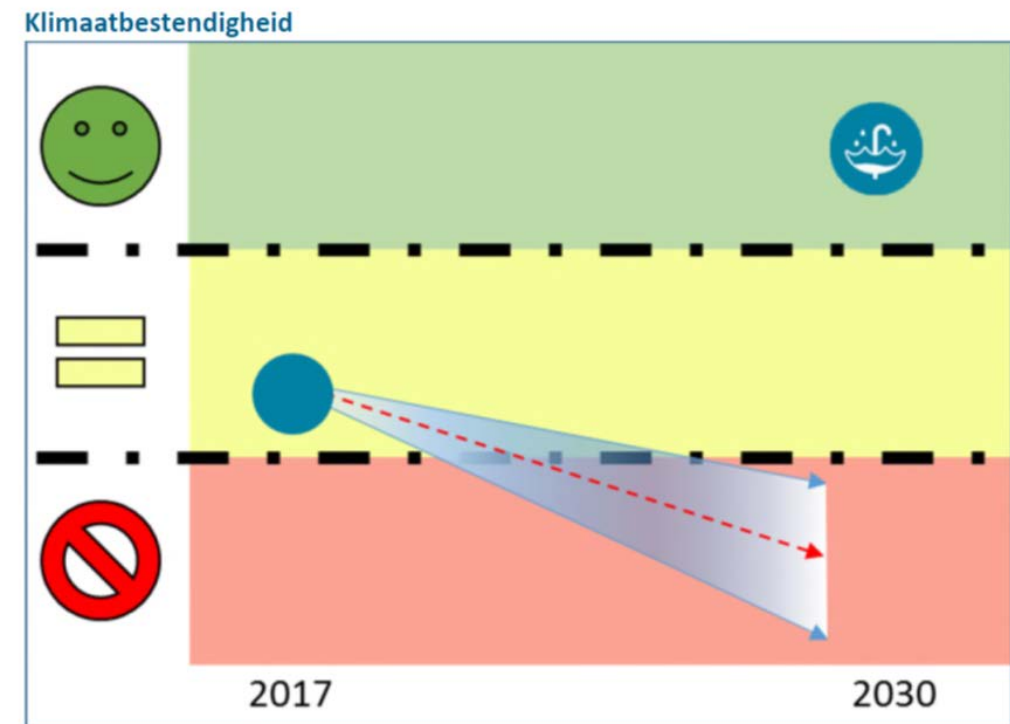
- Opeenvolging van visie – programma's – plannen – vergunning – monitoring (?)
- Van globaal naar concreet

Consequentie MER

- Wat onderzoek je en wanneer?
- Detailniveau volgt besluit

Voorbeeld

Omgevingsvisie Katwijk

Figuur 6.8: Beoordeling huidige situatie en referentiesituatie doelstelling 2 - klimaatbestendigheid

Monitoring, evaluatie en maatregelen

Omgevingswet

- Geen planhorizon en flexibele plannen
- Monitoring om omgevingswaarden en milieugebruiksruimte te volgen

Consequenties MER

- Andere invulling alternatieven
- Planregels staan ontwikkelingen toe als kwaliteit op orde is
- Vinger aan de pols/dashbord

Voorbeeld

Binckhorst

- Planregel > ontwikkelingen mogelijk op het moment dat geluid en lucht aan wettelijke eisen voldoet

Amsterdam

- Dashbord, volgen ontwikkelingen en toetsen plannen